

A NATO REAGÁLÓ ERŐK LOGISZTIKAI ELVEINEK FEJLŐDÉSE

Keszthelyi Gyula mk. ddtbk

A fenyegetés új fajtájának, a terrorizmusnak megjelenésével a NATO érdekszférája kiszélesedett, az afganisztáni majd az iraki szerepvállalással pedig a Szövetség elhagyta a hagyományos európai hadszínteret. Az új típusú feladatok végrehajtására létrehozott NATO Reagáló Erők (NRF) felállításával a tagországok és a NATO hadműveleti parancsnokságok logisztikai szervezetei egy új kihívással szembesültek. Nevezetesen egy stratégia távolságokba települő, gyors reagálásra rendeltetett haderő támogatásával kapcsolatos követelmények és módszerek kialakítása, valamint az ehhez szükséges szervezeti struktúra megtervezése. A fenti feladat bonyolultságát, megvalósítása folyamatát és összetettségét egy három részből álló cikksorozatban mutatom be. Az első részben az előzményeket és az NRF logisztikai támogatásának alapjait, a másodikban az NRF-4 logisztikai követelményrendszerét, annak kialakítását, a harmadikban pedig az NRF Logisztikai Műveleti Konceptióját ismertetem.

Az NRF logisztikai támogatásának alapjai

Előzmények

A 2001. szeptember 11-ével, az Amerikai Egyesült Államok ellen elkövetett terrorista támadással új korszak kezdődött az Észak Atlanti Szövetség életében. A terrorizmus amerikai színrelépésével bebizonyosodott, hogy az asszimetrikus fenyegetés többé már nem egy misztikus, a demokratikus országok társadalmát nem érintő és csak a határokon túl, az újságok híreiben

szereplő tevékenység, hanem a NATO országok lakosságának biztonságérzetét közvetlenül is befolyásoló tényezővé vált.

Az új típusú fenyegetés megjelenésével megváltozott a korábban csak az európai hadszíntérre koncentráló Szövetség tagállamainak a politikája is. A tagországok és kollektíven csatlakoztak az Amerikai Egyesült Államok által meghirdetett világméretű terrorizmus ellenes harchoz, mely következtében a NATO felelősségi körzete is kitágult, gyakorlatilag globálissá vált. A folyamat első lépéseként, a szeptember 11-i támadásra adott azonnali reagálásként, a NATO megindította a Földközi tengeri „Active Endeavor”-ként (Aktív Erőfeszítés) elnevezett műveletét, melynek célja a terrorista elemek mozgásának, az ember- és fegyver csempészetnek a megfigyelése a Földközi tenger körzetében. A haditengerészeti ellenőrzés megfelelő visszatartó erőt jelent, azonban nem képes megakadályozni az Afganisztánban, a Távols- és a Közel Keleten tevékenykedő terrorista sejtek és kiképző táborok működését.

Miután egyértelműen bebizonyosodott, hogy az Al -Kaida Afganisztánban akkor szabadon működő szervezete készítette elő a szeptember 11-i támadást, az Egyesült Államok - több ország részvételével - megindította az „Enduring Freedom” (Tartós Szabadság) nevű szárazföldi műveletét. Annak ellenére, hogy ez egy többnemzeti koalíciós együttműködésre épült, nem a NATO által irányított tevékenység volt. Az afganisztáni tálib rezsim megdöntését követően, az ország demokratikus berendezkedésének elősegítése érdekében az Észak-atlanti Szövetség hivatalosan is csatlakozott a rendezéshez, megindítva az első Európán kívüli misszióját (ISAF - International Stabilization Forces). A NATO erők megbízatása kezdetben Kabulra korlátozódott, majd lépésről - lépésre szélesedett, és jelenleg napirenden van a NATO tevékenységének művelet teljes országra történő kiterjesztése, mely következményeként napirendre került a két művelet (koalíciós és NATO) összevonása.

Visszatérve a terrorizmus elleni harchoz, 2001-ben a NATO még nem rendelkezett az aszimmetrikus fenyegetésre adandó adekvát válaszadási képességgel.

A gyors reagálás követelményeinek nem feleltek meg sem a doktrínák és a haderő szerkezet. A „Többnemzeti Összhaderőnemi Harccsoport”¹(CJTF) elméletének gyakorlati megvalósítása rendkívül vontatottan haladt, a csapatok 30 napos rendelkezésre állására meghatározott követelmény pedig messze elmaradt a gyors reagálásra vonatkozó elvárásoktól. Következésképpen a CJTF önmagában alkalmatlannak bizonyult az új típusú fenyegetések kezelésére.

Nem véletlenül vetette fel a NATO Prágai Csúcsértekezletét megelőzően 2002 szeptemberében az amerikai védelmi miniszter egy gyorsreagálásra és a világ minden részén bevetésre képes NATO erő megteremtésének a szükségességét. Az üzenetnek történelmi jelentősége volt, mivel egyértelműen tükrözte az USA álláspontját, mely szerint a Berlini fal leomlását követően a NATO szervezetében, politikájában, stratégiájában, irányelveiben nem történtek meg azok az alapvető változtatások, amelyek elengedhetetlenül szükségesek lennének az új biztonsági környezethez való alkalmazkodáshoz. A védelmi miniszter levele azonban több volt egyszerű javaslatnál, rejtett üzenete világosan tükrözte az amerikai álláspontot, mely szerint reformok nélkül az USA nem érdekelt a Szövetség további támogatásában.

A NATO Reagáló Erő feladatrendszere és összetétele

A 2002. novemberi „Prágai Csúcstalálkozón”, amikor a tagállamok állam- és kormányfői a megjelent új fenyegetésre adott lehetséges válaszként

---

¹ A „Többnemzeti Összhaderőnemi Harccsoport” (CJTF) koncepcióját (MC-389) a Szövetség 1994-ben fogadta el. Tartalmában egy telepíthető, többnemzeti, a megfelelő harctámogató és harcbiztosító szervezetekkel rendelkező szárazföldi hadtest szintű alakulat, a szükséges légi és haditengerészeti komponensekkel egy 5. cikkely szerinti vagy egy nem 5. cikkely szerinti válságreagáló művelet megvívására. A katonai szervezet mérete mindig az adott feladathoz kerül kialakításra. Készenléti ideje 30 nap.

határoztak egy technológiailag magasan fejlett, rugalmas, telepíthető, interoperabilis, és fenntartható haderő létrehozásáról (NATO Reagáló Erő - NRF), megfelelőképpen reagáltak a Szövetséggel szembeni új kihívásra. A jóváhagyott elképzelés szerint az NRF egy szárazföldi dandár méretű szervezet, mely tartalmazza mindhárom haderőnemi komponenst (légierő, szárazföldi haderő és haditengerészet), valamint a különleges rendeltetésű erők elemeit. Végső létszáma mintegy 20.000 fő. A követelmények szerint az Észak-atlanti Tanács döntését követő rövid (5 nap) aktivizálási idő után kész a műveleti területre történő áttelepülést megkezdeni. A politikai döntés alapján az NRF részére a következő küldetések lettek meghatározva²:

- Válságreakálás, a békefenntartást is beleértve;
- Terrorizmus ellenes műveletek támogatása;
- Következmény menedzsment, beleértve a vegyvédelmi, biológia, radiológiai és nukleáris események következményeink felszámolását és a humanitárius válságokat;
- Embargó műveletek (haditengerészeti, kezdeti szárazföldi területzárás, repülés tilalmi zóna)
- Elsőként Behatoló Erő;
- Haderő demonstráció;
- Nem harci evakuáció.

A politikai konszenzus sikeresen demonstrálta a tagországoknak az új feladat iránti elkötelezettségét, ugyanakkor az elvek, doktrínák hiánya, illetve azok alapvetően V. cikkely szerinti műveletre szóló útmutatásai miatt sok különböző felfogás, bizonytalanság jellemezte a kezdeti periódust. Mindezek ellenére a politikai döntés után 11 hónappal (2003. október közepén), a szokásos

---

² Index of SHAPE issue/ SHAPE NRF és az MC-477 alapján.

hosszú előkészületi fázist átugorva, szolgálatba lépett az első, kezdeti képességekkel rendelkező alakulat (NRF-1).

Az NRF csapatok vezetésére a három NATO hadműveleti parancsnokság került kijelölésre (AF NORTH³, 2004-től már új nevén JFC⁴ Brunssum, JFC Naples, JC⁵ Lisbon), amelyek éves ciklussal váltják egymást. Az alárendelt parancsnokságok részére hathónapos (szárazföldi), illetve egy éves (haditengerészet, légielő) rotációs periódus került meghatározásra. A féléves fázis tükröződik az egyes NRF formációk számozásában, így egy évben két NRF váltás szolgál júliusi és januári átadás-átvétellel. A részvevő csapatokat a nemzetek az úgynevezett erőgenerációs konferenciákon ajánlják fel. A légielő csapatait a NATO légielő haderőnemi komponens parancsnokságai vezetik (Command Component Air HQ Ramstein, Command Component Air HQ Izmir, valamint egy nemzeti vagy többnemzeti légielő parancsnokság a hármas rotáció realizálása érdekében).

A szárazföldi erők vezetésére a csapatstruktúrába tartozó NATO Magas Készenlétű Parancsnokságok⁶ lettek kijelölve, melyek a következők:

- Szövetséges Gyors Reagálású Parancsnokság⁷ - Rheindalen;
- EUROCORPS HQ - Strasbourg
- Gyors Telepítésű Olasz Hadtest Parancsnokság⁸ - Milanó
- Gyors Telepítésű Török Hadtest Parancsnokság – Isztambul
- Gyors Telepítésű Német-Holland Hadtest Parancsnokság – Münster;
- Gyors Telepítésű Spanyol Hadtest Parancsnokság – Valencia

---

³ AF NORTH – Szövetséges Északi Regionális Parancsnokság

⁴ JFC (Joint Force Command) - Összhaderőnemi Hadműveleti Parancsnokság.

⁵ JC (Joint Command) – Összhaderőnemi Parancsnokság. A különbség a JFC-k és a JC között, hogy a JFC-k szervezeti felépítésük alapján képesek egy szárazföldi hadtest méretű összhaderőnemi hadművelet (CJTF) vezetésére, míg a JC csak egy haditengerészet által dominált, összhaderőnemi követelmények szempontjából korlátozott művelet vezetéséhez rendelkezik megfelelő törzzsel és megerősítéssel.

⁶ NATO hivatalos honlapja

⁷ Allied Command Europe Rapid Reaction Corps (ARRC) HQ

⁸ Rapid Deployable Italian Corps

A haditengerészeti erőket szintén a magas készenléti parancsnokságok vezetik, amelyek alkalmazás esetén általában egy hordozó hajó fedélzetére települnek.

A bevont parancsnokságok és települési bázisuk⁹:

- A Spanyol Haditengerészeti Parancsnokság (COMSPMARFOR) – bázis a Spanyol Haditengerészet Castilla partraszálló hajója.
- Az Egyesült Királyság Haditengerészeti Parancsnoksága (COMUKMARFOR) – bázis az Angol Királyi haditengerészet ARC ROYAL repülőgép hordozó anyahajója.
- Olasz Haditengerészeti Parancsnokság (COMITMARFOR) – bázis az Olasz Haditengerészet Garibaldi repülőgép hordozó anyahajója.

Két további Magas Készenlétű Parancsnokság került bevonásra az NRF műveletekbe, mégpedig egy francia parancsnokság a Chales de Gaulle repülőgép-hordozó anyahajón (a jövőben a Mistral partraszálló hajón) települve és a NATO Haditengerészeti Csapásmérő Parancsnoksága (STRIKEFORCE NATO).

Az NRF műveletek logisztikai kihívásai

A katonai feladat világosan és egyértelműen került megfogalmazásra, a végrehajtás azonban teljesen újszerű módszereket, eljárásokat követelt a különböző szakterületektől, amely közül az egyik leginkább érintett éppen a logisztikai volt. Több olyan kihívással kellett megbirkózni, melyekre az NRF első váltásainak szolgálatba álláskor még nem volt megfelelő válasz.

Ezek közül a legszignifikánsabbak az érdekszféra globálissá válásából származó stratégiai szállítási igények, valamint a résztvevő nemzetek nagy számából adódó túlméretezett nemzeti támogatási rendszerek kezelésének,

---

⁹ NATO Military Structure alapján (NATO Briefings August 2005)

koordinálásának, vezetésének problémái. Az előzőeken kívül az összhaderőnemi jellegből és a korlátozottan rendelkezésre álló szállítóeszközök, fogadó kikötők (légi, vízi) valamint felvonulási útvonalak használati prioritására vonatkozó igényekből származóan megjelentek a haderőnemi csapatok (szárazföld, légierő, haditengerészet, valamint a különleges rendeltetésű erők) műveleti területen belüli koordinációjára vonatkozó elvárások és követelmények.

A stratégiai szállító kapacitás korlátozottsága, különösen az európai tagországoknak jelentett új kihívást, mivel a hidegháború időszakában fő erők alapvetően az európai hadszíntéren voltak szétbontakozva, ahol a tervezett művelethez szükséges készletek az előre kiépített bázisokon hónapokra elegendő mennyiségben rendelkezésre álltak. A hadszíntér sajátosságai miatt az utánpótlás legegyszerűbb módszere a kombinált szárazföldi szállítás volt. Ezért a Szövetség régi és új tagállamai közül földrajzi elhelyezkedéséből és globális elkötelezettségéből adódóan egyedül az USA rendelkezett adekvát stratégiai légi szállító kapacitással. Ugyanakkor a 90-es évek közepén a NATO első békefenntartó missziója a Balkánon sem generált új, stratégiai szállítási igényt (a tagországok hadszíntértől mért távolsága nem haladta meg a harcászati, hadműveleti dimenziót), következésképpen a legtöbb tagállam nem érezte szükségét a rendkívül drága stratégiai légi szállító eszközök beszerzésének.

A műveleti távolságok megnövekedése miatt, a folyó műveletek megkezdésének és támogatásának alapvető feltételeként, megjelent a stratégiai tengeri és légi szállításokra vonatkozó kapacitásigény. Az NRF feladat elfogadásával ez az elvárás tovább erősödött, mivel az erők gyors telepítése megkövetelte a szükséges eszközök meglétét. A stratégiai szállítási képességek megteremtése azonban időigényes és jelentős forrásokat követelő kihívás. A probléma megoldására ezért rövid és hosszú távú elképzelések születtek. Rövidtávon létrehozásra kerültek az európai tengeri és légi szállítást koordináló központok, majd multinacionális összefogással tengeri és légi szállítási kapacitások kerültek lekötésre. A sors furcsa fintora, hogy ma a Szövetség

azokra az orosz és ukrán stratégiai szállító eszközökre támaszkodik (AN-124. Il-76), melyek a Varsói Szerződés időszakában a keleti blokk csapatainak mozgását voltak hivatottak megvalósítani. Az előzőeken kívül a NATO Fenntartási és Ellátási Ügynöksége (NAMSA) is bekapcsolódott a piac feltérképezésébe és szállító kapacitások rendelkezésre állásának biztosításába. Mindezekon túl hosszú távon a legtöbb európai nemzet megkezdte a saját stratégiai légi szállítási képességének kialakítását.

Az új típusú kihívások kezelésének másik nagy területe a multinacionális logisztika hatékony alkalmazásának problémáját ölelte fel. A nemzeti és multinacionális támogatás összehangolása, illetve az utóbbi előtérbe helyezése a Szövetség egyik legkomolyabb logisztikai kihívása. A folyó műveletek tapasztalatai azt mutatják, hogy a harcoló kontingenseket biztosító országok különböző indokokra alapozva hajlamosak a harcoló alakulataik mögé úgy létszámban, mint képességekben a szükségleteket jóval meghaladó nemzeti támogató elemeket telepíteni. A NATO elvek szerint ezek az egységek ugyan nem tartoznak a műveletben résztvevő csapatok létszámába, de felvonultatásuk, mozgásuk, védelmük a harcoló csapatoktól von el erőforrásokat, ami hátrányosan befolyásolhatja a művelet sikerét.

A nemzeti támogató elemek számának csökkentésére több lehetőség is kínálkozik, ha a tagországok nemcsak elfogadják, de a gyakorlatban széleskörűen alkalmazzák a multinacionális együttműködésre kidolgozott, és a szövetségi logisztikai doktrínákban jóváhagyott elveket¹⁰. Ezek közül a legfontosabbak a következők:

- a logisztikai feladatra specializált (LSN)¹¹;
- a logisztikai vezető (LVN)¹²;
- a többnemzeti logisztikai/orvosi alakulatok létrehozása (MILU¹³/
MIMU¹⁴)

---

¹⁰ AJP-4.9 A többnemzeti logisztikai támogatás módszerei

¹¹ LSN – Logisztikai feladatra Specializálódott Nemzet; (LSN) - Logistic Specialized Nation

¹² LVN – Logisztikai Vezető Nemzet; (LLN) – Logistic Lead Nation

- az egyes logisztikai funkciók külső szolgáltatótól történő megrendelése;
- a harmadik fél által nyújtott logisztikai támogatás (TPLS¹⁵) nemzet feladatainak felvállalása, , illetve, valamint, ha nem is széleskörűen, de esetenként alkalmazásra kerül a különböző béketámogató műveletekben.

A NATO parancsnokságok minden erőfeszítése ellenére a többnemzeti együttműködésben rejlő potenciális lehetőségek napjainkban messze nem kerülnek kihasználásra, mivel hiányzik a többi nemzet részére is szolgáltatást nyújtó fél extra költségei kompenzációjára vonatkozó specifikus pénzügyi szabályozás. Többek között ez a fő oka, hogy az NRF felkészülési periódus során általában az adott rotációt vezető magas készenlétű parancsnokságokat befogadó nemzet vállalta fel azokat a terheket, melyeket a multinacionális logisztika módszereinek alkalmazásával a résztvevő nemzetek egymás között megoszthattak volna. A költségelszámolás jelenlegi alapelve (mindenki viseli a saját költségeit) nemcsak a logisztikai együttműködést akadályozza, hanem egyre inkább a műveleteket akadályozó tényezővé válik. A negatív hatás szignifikáns megjelenése az erőgeneráló konferenciákon tapasztalható, amikor a nemzetek nem képesek feltölteni a NATO parancsnokságok által összeállított, a katonai feladat sikeres végrehajtásához elengedhetetlen csapatstruktúrát. Az arányos teherviselés elve is egyre gyakrabban sérül, mivel egyes országok gazdasági vagy politikai megfontolásból nem hajlandók az alapelvnek megfelelő létszámú csapattal hozzájárulni egy adott béketámogató művelethez.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az NRF műveletek főbb logisztikai kihívásainak problémái alapvetően három területet érintenek, ahol a műveleti tervezésnek új típusú megoldásokat kellett keresni. Ezek a stratégiai légi és tengeri szállítás, a többnemzeti logisztikai támogatás és a haderőnemek közötti logisztikai koordináció. A lehetőségek elemzése, a számításba jöhető módszerek

---

¹³ MILU – Multinational Integrated Logistic Unit – Többnemzeti Integrált Logisztikai Alegység

¹⁴ MIMU – Multinational Integrated Medical Unit – Többnemzeti Integrált Egészségügyi Alegység

¹⁵ TPLS - Third Party Logistic Support – Harmadik Fél Által Nyújtott Logisztikai Támogatás

kidolgozása és részbeni megvalósítása alapvetően az NRF-3/4 ciklusok folyamán történt, ezért a sorozat következő részében az NRF-3/4 műveletre kialakított rendszert vizsgálva, bemutatom az NRF új műveleti logisztikai irányelveinek megalkotásához vezető utat.

Irodalomjegyzék:

1. NATO Handbook (NATO Kézikönyv) Public Diplomacy Division 2006. 1110 Brussels – Belgium
2. NATO Military Structure (A NATO Katonai Szervezete) NATO Briefings, Public Diplomacy Division 2005. 1110 Brussels – Belgium
3. Deploying capabilities faster and further than ever before on (Telepítünk képességeket gyorsabban és távolabb, mint soha korábban). Public Diplomacy Division 2005. 1110 Brussels – Belgium
4. Logistics Support for NATO operation (A NATO műveletek logisztikai támogatása). Public Diplomacy Division 2005. 1110 Brussels – Belgium
5. Info Pack (Információs csomag). Public Diplomacy Division 2006. 1110 Brussels – Belgium
6. AJP-4.9 A többnemzeti logisztikai támogatás módszerei